

Otázka: Kojenecký a batolecí věk

Předmět: Psychologie

Přidal(a): JaničkaSestřička

Kojenecké období

- období od 28. dne života do 1 roku
- pro rozvoj dítěte je potřebné, aby stimulace měla převážně pozitivní charakter, protože jenom taková stimulace ho nebude do kontaktu s okolím odrazovat
- receptivní charakter vývoje určuje uspokojování biologických potřeb
- koncentrace na jídlo, tělesnou teplotu a pohodu je zřejmá z reakcí dítěte
- duševní vývoj, především rozvoj poznávání, závisí na rozvoji jeho motorických dovedností

Dělí se

do konce 3. měsíce

- **hrubá motorika:** dítě zvedá hlavičku, v poloze na bříšku ji udrží pevně zvednutou s oporou v předloktí (pase koníčky)
- **smysly:** sleduje zavěšený předmět, zvětšuje se zorné pole a tedy i možnost podnětové stimulace, dlaňový úchop
- **řeč:** reaguje na zvuky, fáze broukání, hlasitě se směje

- **vztah k osobám:** sociální úsměv (když se na dítě někdo usměje, dítě se na něj také usměje)

kolem 6. měsíce

- **hrubá motorika:** žabí sed (sedí samo, když se může přidržet), obratně se otáčí kolem dokola, hraje si s nohama
- **chování:** směje se na sebe v zrcadle
- **smysly:** nůžkový úchop, uchopí hračku na dosah a přendává ji z ruky do ruky
- **vztah k osobám:** rozlišuje známé a neznámé osoby
- **řeč:** fáze žvatlání
- **separační úzkost 7 - 9 měsíc, při odloučení od matky:**
 - fáze protestu
 - fáze zoufalství
 - fáze odpoutání se

9. měsíc

- **hrubá motorika:** samo se posadí, sedí vzpřímeně a pevně, leze po čtyřech, s oporou se udrží ve stoje, chodí dopředu, když ho držíme za obě ruce
- **smysly:** klešťový úchop, s oblibou začíná vytahovat věci z krabice a zásuvek
- **vztah k osobám:** napodobuje mimiku tváře dospělé osoby
- **řeč:** dokáže zopakovat slovo, naučí se paci - paci - pac, komunikuje gesty a zvuky

12. měsíc

- **hrubá motorika:** stojí s jistotou, udělá první samostatné kroky
- **smysly:** nezdařené pokusy o samostatné jídlo s pomocí lžičce, utře si ústa

- **řeč:** vysloví 2 slova s významem

Batolecí věk

- období od 1 roku do 3 let
- ve vývoji dítěte dochází k rozvoji osobnosti
- dítě se stává samostatnější, aktivnější, uvědomuje si vztah k okolí, ve kterém žije

Mladší batolecí věk (od 1 roku do 2 let)

- **hrubá motorika:** dítě se samo postaví bez opory, dřepne si, zvedne předmět ze země a neupadne, chodí po schodech při držení za jednu ruku
- **hra:** individuální
- **chování:** dává najevo, co se mu líbí a co ne
- **řeč:** dětský žargon (omezené vyjadřovací schopnosti - věci si pojmenuje podle sebe)
- sociální trest a pochvala a rozvoj ega

Starší batolecí věk (od 2 do 3 let)

- **hrubá motorika:** při chůzi po schodech zvedá obě nohy, jízda na trojkolce
- **hra:** partnerská hra
- **smysly:** navleče korálky na provázek
- **řeč:** začíná znát říkanky
- **vývoj negativismu** - období prvního vzdoru, intenzivní prosazování svých přání, tvrdý egoismus
- ideální období pro učení sportů

Na přelomu mladšího a staršího batolecího věku začíná používat slovo JÁ.

Ontogenetický vývoj hry

- V průběhu života se činnost dítěte výrazně mění.
- Mění se její obsah, způsob i délka. Hra musí klást přiměřené nároky na dítě, musí odpovídat jeho potřebnému věku

Druhy her

- **Funkční** - poznávání vlastního těla (broukání, hra s ručkama, nožičkama, lezení)
- **Manipulační** - zacházení s předměty, rozvoj jemné motoriky
- **Napodobivé** - dítě napodobuje dílčí úkony, zvuky, děje
- **Úlohové** - jde o nápodobu v určitém souboru činností (dítě hraje určitou roli, např. matka - krmí, přebaluje, koupe)
- **Konstruktivní** - ztvárnění tvarů podle nápodoby, zkušeností i fantazie
- **Pohybové a hudebně pohybové** - lokomoční pohyby, lidové hry, tanečky
- **Receptivní** - po určitém podnětu vyvolají u dítěte představy, fantazii a citovou odezvu
- **Didaktické hry** - rozvíjejí poznávací procesy, učí děti řešit situace, pamatovat si je a vybavovat
- **Skupinové hry s pravidly** - vedou dítě k sebekontrolě a kázni
- **Individuální hry** - u kojenců a mladších batolat
- **Skupinové hry** - v předškolním věku jsou již děti schopny si činnost řídit, u menších dětí je nutná spolupráce s dospělými
- **Řízená hra** - cíl, námět, návod a uskutečnění připravuje vychovatel, sleduje činnost, upozorňuje na chyby a předvádí způsob nápravy
- **Volná hra - dominantní** - dítě se realizuje, poskytujeme mu čas, prostor a vhodné podněty, činnost navozená dítětem nebo vychovatelem

Syndrom týraného dítěte - CAN („Child Abuse and Neglect“)

- Jedná se o soubor nepříznivých příznaků v nejrůznějších oblastech zdravotního stavu a vývoje dítěte i jeho postavení ve společnosti, především v rodině.
- Je výsledkem zejména úmyslného ubližování dítěti, způsobeného nebo působeného nejčastěji jeho nejbližšími vychovateli, hlavně rodiči.
- Obecně lze říci, že jde o takový projev chování rodičů či jiných osob, které dítě psychicky, emocionálně či tělesně poškozují.

Formy a projevy syndromu CAN

Tělesné týrání

- **Identifikační znaky:** četné hematomy, ohraničené lysinky po vytrhávání vlasů, natržený boltec ušní, kožní rány, škrábance, opakované a neléčené zlomeniny, bodová popálení od cigaret, popáleniny, otřes mozku a míchy, mnohočetná vnitřní poranění.
- **Nespecifické identifikační znaky:** zvýšená úzkostnost a strach, obranné reakce, snížené sebehodnocení, neochota a rozladěnost před návratem domů, útky z domova, náhle zhoršený školní prospěch, záškoláctví, zvýšená konzumace tabáku či alkoholu, agresivní chování, výbuchy hněvu, obtíže v sociální komunikaci až vyhýbavé chování.
 - **aktivní (týrání):** tržné, zhmožděné rány a poranění, bití, zlomeniny, krvácení, dušení, otrávení, smrt;
 - **pasivní (zanedbávání):** vyhladovění, nedostatky v bydlení, ošacení, ve zdravotní a výchovné péči;

Duševní a citové týrání

- **Nespecifické identifikační znaky:** lítostivost, plačtivost, vztek, hněv, agrese, zvýšená úzkost a strach, smutek, apatie, deprese, snížené sebevědomí, podceňování, nerozhodnost, poruchy chování, psychosomatické poruchy.
 - **aktivní (týrání):** nadávky, ponižování, strašení, stres, terorizování, šikana, izolace, agrese;
 - **pasivní (zanedbávání):** nedostatek podnětů, zanedbanost duševní i citová; citová deprivace.

Sexuální zneužívání

- **Nespecifické tělesné** identifikační znaky: bolest břicha, pomočování, pokálení, bolestivé vyprazdňování, poševní nebo anální krvácení, poruchy příjmu potravy.
- **Specifické identifikační znaky v oblasti chování:** kompulzivní nebo excesivní masturbace, opakované sexualizované hry, noční běsy, ulpívající chování, obtíže s odloučením, agresivní chování, náhlé změny chování, ztráta zájmu, zhoršení prospěchu, náhlý odpor k určitému člověku, činnosti nebo místu.
 - **aktivní:** sexuální hry, pohlavní zneužití, ohmatávání, manipulace v oblasti erotogenních zón, znásilnění, incest.
 - **pasivní:** exhibice, video, foto, audiopornografie, zahrnutí dětí do sexuálních aktivit dospělých.

Nejčastější pozorované následky

- Selhávání ve škole, útěky z domova, agrese, odmítání komunikace
- Neurotické poruchy, tenze, poruchy spánku, úzkost, pocity viny, sebeobviňování, fobie, depresivní stavy, sklony k sebevraždě
- Psychosomatické reakce
- Poruchy sexuálního chování
- Poruchy v sociálních vztazích: nízké sebehodnocení, poruchy komunikace, poruchy interpersonálních vztahů, neschopnost empatie

- Zneužívání návykových látek, závislost
- Poruchy individuálního vývoje dítěte